

Дзітмарштурма і Мастацтва

Год выдання 36-ы
№ 84 (2238)
24 кастрычніка 1967 г.
АУТОРАК
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

У АГУЛЬНУЮ СКАРБНІЦУ

БЕСО ЖЕНЦІ,
сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Грузіі

ПІСЬМЫ
З БРАТНІХ
ПІСЬМЕННІЦІХ
АРГАНІЗАЦЫЙ

СЯРОД літаратурнага народаў СССР, якія развіваюцца ў адным і тым жа рытмічным і на аснове аднаго творчага метад, але захоўваюць сваю нацыянальную самабытнасць, віднае месца займае грузінская літаратура.

Графік да групы грузінскіх сімвалістаў, у другой палавіне дваццатага гадоў рашуча і беспаваротна становіцца на эстаэтычныя дэталі рэалістычнага мастацтва і ў рамане, апавяданнях, навілах, свабодных ад услаўнай манернасці і штучнасці, з падкупляючай натуральнасцю і мастацкай праўдай апавадае пра важныя падзеі нашага часу. Створаны ім у калекцыі дваццатага гадоў раман «Панялішча» да гэтага часу застаецца лепшым творам грузінскай літаратуры аб першай сусветнай вайне. Зусім нядаўна ён напісаў другую кнігу гэтага раману, якая ахоплівае жыццё грузінскай вёскі на працягу першага дзесяцігоддзя гісторыі Савецкай Грузіі аж да завяршэння поўнай калектывізацыі сельскай гаспадаркі ў рэспубліцы.

Перамога сацыялістычнай рэвалюцыі і ўстаўленне савецкага ладу ў Грузіі паклікалі пачаць новай эры ў гісторыі грузінскага народа, а значыць, і ў развіцці грузінскай літаратуры. Абноўлена рэвалюцыя сацыяльна абстаноўка выклікала глыбокае абнаўленне літаратуры, якая заняла ад гэтага часу важнае месца ў духоўным выхаванні савецкага народа, устанавленні новага светлагляду, маралі, быту.

Раман Дзеяна Шэнгелая «Санавадар» — адзін з першых твораў, якія знаменавалі адраджэнне мастацкай прозы, і ў прыватнасці жанру раману ў грузінскай савецкай літаратуры. За «Санавадар» паследавала серыя «Навадар», «Бага Келі», «Зара», «Нажненне», у якіх пісьменнік адлюстроўвае жыццё грузінскага сялянства з сярэдзіны мінулага стагоддзя да эпохі першай рускай рэвалюцыі, паказвае уздым рабочага рэвалюцыйнага руху на зары нашага стагоддзя, уласцівы працоўным падзвігі савецкіх людзей — будаўнікоў новага жыцця.

Сярод мастакоў грузінскай мастацкай прозы савецкай эпохі ў першую чаргу трэба ўпам'януць Ніко Лордзіпандзе. Ён не пакінуў шырочы эпічных паэмаў, але ў жонкай яго апошніце, навіле, мініяцюры лакалічна і ёміста пазначаны тыповыя рысы народнага жыцця, вырысоўваюцца наларымныя чалавечыя характары. У апавесці «Грозы ўладар», «Ліхалецце» і «Рыцары», якія апаздаюць пра гістарычнае мінулае, паказана ўся суровасць і жорсткасць феадалаўскага ладу. У п'есце мініяцюры «Расідаўныя гнёды» адлюстравана крушыцца старага свету, пабудаванага на рабстве і прыгнёчэнні працоўнага народа. У навілах «Дэла ачага», «Трагедыя без героя» і «Янычары ў хустцы» — карціны беспрасветнага жыцця сялянства ў даравацкіх і першай грузінскай вёсцы, а ў апавесці «Са сцяжынак на рэйкі» — геральдзія рэвалюцыйнага барацьбы грузінскага рабочага класа і бядняцкага сялянства.

Выдатным майстрам займаўся, заахляпаючы апавадаўцамі быў Міхал Джавахішвілі, які ўзбагаціў грузінскую літаратуру серыяй рамануў і апавесці на самыя актуальныя тэмы сучаснасці. У кнігах «Гізі Шадуры», «Белы наўнерк» і ў рамане апавадаўцаў ён узяў і вярнуў са стравіна сацыяльнай канфліктаў характэрны для першага дзесяцігоддзя гісторыі савецкага грамадства. Самы выдатны твор Джавахішвілі — гістарычны раман «Арсен з Марабэ», у рамане створаны вобраз праслаўленага народнага змаўшчы Арсена Адзелашвілі, які ў сваіх поміслках і дзеяннях уагавіла лепшыя рысы нацыянальнага характэрна грузінскага народа.

У творчасці вялікага мастака-рэаліста Лео Кічэлі шырока і шматбакова адлюстравана гісторыя грузінскага народа на працягу нашага стагоддзя. Апоўнена амаляў напісанага Вялікага Кастрычніка яго раман «Тарызэ Галу» — самая значная паэма ў грузінскай літаратуры перадрэвалюцыйнага гадоў. Вобраз галоўнага героя гэтага раману Тарызэ Галу — уагавіла ўсеабапальнае духу, мудрасці, справядлівасці грузінскага рэвалюцыйнага сялянства. Шырокі арганічны працяг гэтага твора — напісаны ўжо ў сярэдзіне дваццатага гадоў раман «Кроў» — аб рэвалюцыйнай барацьбе грузінскага народа ў першай савецкай вайне, якая наступіла пасля паражэння першай рускай рэвалюцыі. Раман Лео Кічэлі «Гвадзі Вігас» займае віднае месца сярод буйнейшых твораў шматнацыянальнай савецкай літаратуры, якія адлюстроўваюць цяжкія канчатоўны перамоў калгаснага ладу і ўстаўленне новых сацыялістычных узв'язадносін у савецкай вёсцы.

Выдатнае месца ў развіцці сучаснай грузінскай мастацкай прозы займае Канстанцін Лордзіпандзе. Яшчэ ў раннях апавяданнях, напісаных у першай палавіне дваццатага гадоў, маляваў пісьменнік правільны чынаваць да самых актуальных праблем, да важнейшых падзей сучаснасці. Яго раман «Зара Каліды», напісаны на рубяжы дваццатага і трыццатага гадоў, адграў выключную ролю ў станаўленні грузінскай літаратуры на нацыянальна твораў метаду сацыялістычнага рэалізму. У вялікім цэнтры апавадаўцаў і навіл адлюстравана Лордзіпандзе хваляючыя эпозды Вялікай Айчыннай вайны, намаляваны вобразы самаадданых абаронцаў Радзімы, расказаў пра іх ратныя падзвігі.

Да значных дасягненняў грузінскай савецкай мастацкай прозы адносяцца гістарычныя раману Акіяна Белашвілі, раману Радзэна Гетадзе, а таксама шматтомнае апавяданне Аляксандра Кутатэлі «Таврам да тавру». У ёй шырока адлюстравана геральдзія барацьбы грузінскага народа за завяржэння меншавіцкай дыктатуры, за перамогу сацыялістычнай рэвалюцыі і ўстаўленне савецкага ладу ў Грузіі.

У пасляваенныя гады рады мастакоў грузінскай мастацкай прозы палюбілі новымі імёнамі таленавітых пісьменнікаў, творы якіх узбагацілі нашу літаратуру новымі тэмамі і вобрамамі. У першую чаргу трэба ўпам'януць раману Раваза Джарпарыдзе «Дава салдата» і Цыя Дзюнашвілі «На Алазані», якія адлюстроўваюць жыццё грузінскай калгаснай вёскі ў пасляваенныя гады. Вялікую папулярнасць атрымалі кнігі Надара Думбадзе «Я, бабуля, Іліко і Ларыя», «Сонечная ноч». Жывую цікавасць чытачоў выклікалі раману Оція Ісцелані «Зарапа», Арчыла Сулаураі «Залатая рыба» і творы іншых маладых празаікаў: Тамара Чыладзе, Раваза Іваншвілі, Ляда Мрдашвілі, Мераба Эліашвілі, Эдзішора Кіпіані, Надара Цулошкіры.

У творчасці вялікага мастака-рэаліста Лео Кічэлі шырока і шматбакова адлюстравана гісторыя грузінскага народа на працягу нашага стагоддзя. Апоўнена амаляў напісанага Вялікага Кастрычніка яго раман «Тарызэ Галу» — самая значная паэма ў грузінскай літаратуры перадрэвалюцыйнага гадоў. Вобраз галоўнага героя гэтага раману Тарызэ Галу — уагавіла ўсеабапальнае духу, мудрасці, справядлівасці грузінскага рэвалюцыйнага сялянства. Шырокі арганічны працяг гэтага твора — напісаны ўжо ў сярэдзіне дваццатага гадоў раман «Кроў» — аб рэвалюцыйнай барацьбе грузінскага народа ў першай савецкай вайне, якая наступіла пасля паражэння першай рускай рэвалюцыі. Раман Лео Кічэлі «Гвадзі Вігас» займае віднае месца сярод буйнейшых твораў шматнацыянальнай савецкай літаратуры, якія адлюстроўваюць цяжкія канчатоўны перамоў калгаснага ладу і ўстаўленне новых сацыялістычных узв'язадносін у савецкай вёсцы.

Грузія здаўна была і краінаю паэтаў. Пасля ўстаўлення Савецкай улады цікавасць да паэзіі ўзрастае яшчэ больш, грузінская паэзія шырока выйшла на сусветную арэну. Выдатную ролю ў развіцці сучаснай грузінскай паэзіі адграў народны паэт рэспублікі Галакціён Табідзе — адзін з буйнейшых майстроў лірычнай паэзіі нашага стагоддзя. З першых жа дзён перамоў рэвалюцыі ў Грузіі ён смела і рашуча парваў з услаўнымі яго даравацкімі тэндэнцыямі і стаў нахатнёным пераможцам савецкай эпохі.

Савецкая эпоха абнавіла і узбагаціла творчае жыццё Іосіфа Грышашвілі. Ужо пад канец дваццатага гадоў у вершы «Рэвалюцыя са стасова» Тбілісцкі ён сыходзіць са стасова мінулага паэтычнага шляху, які характарызаваўся пераважна інтымна-камернымі матывамі, любові-лірыкай, асцюжам. Жыццёрадасны верш Грышашвілі, пабудаваны на явуча-дэкламацыйным рытме, услаўдаў мір-

ную, стваральную працу савецкага народа, яго барацьбу за ўмацаванне міру і супрацоўніцтва паміж народамі. У перадавых радах майстроў грузінскай савецкай паэзіі знайшлі сваё месца таксама і іншыя прадстаўнікі старажыта даравацкіх і палітычных памаленаў паэтаў: Аляксандр Абашэлі, Сандра Шаншашвілі, Георгій Кучышвілі, Валерыя Гарышашвілі, Канстанцін Чычынэдзе, Міхал Надзірадзе. Вялікі ўклад у развіццё грузінскай савецкай паэзіі ўнеслі паэты Паола Яшвілі і Пётрыя Табідзе, якія былі ў перадрэвалюцыйныя гады заснавальнікамі паэтычнай школы сімвалістаў «Вялікія горы».

У першыя гады Савецкай улады пачалося творчае жыццё Сімона Чыкавані — паэта вострага і актуальна лірычнай душой, тонкага майстра. Буйнейшы твор Чыкавані — паэма «Песня пра Дэвіда Гурамішвілі» — лічыцца адным з якіх дасягненняў шматнацыянальнай савецкай паэзіі.

Папулярнасцю карыстаецца ў Грузіі паэт Аліо Мірцулава. З самага пачатку сваёй паэтычнай біяграфіі вершамі, напісанымі ў дні смерці У. І. Леніна, маляваў паэт паказваў слабы выдатным майстрам грамадзянскай лірыкі. Піяру Мірцулава належыць рад эпічных твораў, з якіх асабліва трэба вылучыць паэму «Стурні».

Да пачатку 30-х гадоў у грузінскую літаратуру прыйшла новая плеяда паэтаў, лепшых прадстаўнікоў якой ўзбагацілі тэматыку паэзіі і паглыбілі яе сувязь з буднімі народнага жыцця, духоўным светам народа. Сярод іх першанарш хоратца называе Іракліа і Грылава Абашэлі — паэтаў арый індывідуальнасці.

У гады Айчыннай вайны на літаратурнай ніве выступілі таленавітыя паэты Іосіф Нонешвілі і Раваз Маргіані, якія хутка атрымалі прызнанне і папулярнасць у народзе і заслужана занялі відныя месцы ў радзе перадавых майстроў прозы і паэзіі. У першыя гады грузінскай паэзіі пачаўся пераход ад паэтычнай паэзіі да паэзіі з буднімі народнага жыцця, духоўным светам народа. Сярод іх першанарш хоратца называе Іракліа і Грылава Абашэлі — паэтаў арый індывідуальнасці.

У шматгалосым аркестры сучаснай грузінскай паэзіі ярка вылучаюцца галасы таленавітых майстроў верша, заўчасна памёршых Ляда Асаціані, Мірыя Гелавані, Віктара Габексіры і дасягнуўшых сталасці сваіх творчых сіл Аляксандра Гамішашвілі і Дэвіда Гічачыладзе, Алякс Шэнгелая, Міхал Калідыдзе.

Шмат новага, свеаеаблава і цікавага ўносяць у грузінскую паэзію маладыя майстры верша Мухран Мачаварыані, Тамас Чыладзе, Шата Нішанідзе і іншыя ім, владзе, суджана вызначыць характар заўрашата дзя дзён грузінскай паэзіі...

Гэты неспектыўны агляд сучаснай грузінскай літаратуры зусім не прэтэндуе на вычарпальную паўноту. Аднак нават далека не поўны пералік найбольш якіх твораў грузінскай літаратуры можна даць улічэнне аб яе тэматычнай і жанравай разнастайнасці, аб яе няспынным развіцці ў дэсна сувязі з жыццём народа, аднак, які ўклад уносіць грузінская літаратура ў агульную скарбніцу духоўнага наштаўнасцей шматнацыянальнага савецкага народа, а значыць, і ў развіццё савецкай мастацкай культуры сучаснасці.

РЭВАЛЮЦЫЯЙ МАБІЛІЗАВАННЯ

Цвет мастацкай інтэлігенцыі краіны сабраўся 21 кастрычніка ў Крамлёўскім Палацы з'ездзе, дзе ажыццявілі аб'яднаны буйнейшы пленум праўлення творчых саюзаў і арганізацый Вярхоўнага Кастрычніцкага саюза пісьменнікаў РСФСР, прысвечаны 50-годдзю Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. У рабоце пленума прынялі ўдзел пісьменнікі, мастакі, кампазітары, эрхітэктары, майстры тэатра і кіно, журналісты. Наша творчая інтэлігенцыя ад-

ВІНШУЕМ

За заслугі ў развіцці беларускай савецкай літаратуры і ў сувязі з шасцідзсяцігоддзем з дня нараджэння Прэзідыуму Вярхоўнага Савета БССР узнагародзіў пісьменніка Сабалеўку Рамана Карпавіча Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета Беларускай ССР.

З УЗНАГОРОДАЙ!

ТАСС.

ЦЭНТРАЛЬНАМУ КАМІТЭТУ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ САВЕЦКАГА САЮЗА

Мы, прадстаўнікі шматнацыянальнай савецкай мастацкай інтэлігенцыі, удзельнікі аб'яднанага пленума праўлення творчых саюзаў, шлём гарачае прыгаворнае лаянку штабу нашай Камуністычнай партыі — яе леныскаму Цэнтральнаму Камітэту.

Наш пленум сабраўся ў знамяніны дні, калі народы Савецкага Саюза, усю сумленныя людзі свету ўрачыста адзначаюць слаўную доту — пяцідзсяцігоддзе Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Наша Радзіма паклала пачатак перамоўнаму шчыце сацыялізму, абвясціла свету аб наступленні новай эры ў гісторыі зямлі.

Рэвалюцыя развіла духоўныя сілы шматлікіх працоўных мас, узняла да сяроднай гістарычнай творчасці ўсё народы нашай краіны, якія ў сваім культурным развіцці прайшлі за п'яццюгоддзе шлях, роўны стагоддзям.

Мы ішчалі і годзі, што з'явіліся ўдзельнікі будаўніцтва сацыялістычнай культуры, якая ажыццявіла новую створку ў мастацкім развіцці чалавецтва.

Плошч ад плочі свайго народа, савецкай мастацкай інтэлігенцыі заўсёды была вернай сіягу Вялікага Кастрычніка, заўсёды ішла разам з партыяй, Лепшыя творы літаратуры і мастацтва, створаныя майстрамі розных пакаленняў за п'яцідзсяці гадоў, узаклілі неад'емнай часткай у духоўнае жыццё народа. У іх усободнены геральдзія падзвігі савецкіх людзей, іх патрыятызм, маральнае стойкасць, грамадзянскае мужнасць у барацьбе за ірэны камунізму. На ўсіх этапах гісторыі савецкага грамадства наша мастацтва актыўна садзейнічала фарміраванню новага чалавека.

Паўвекавы вопыт савецкай літаратуры і мастацтва красамую свядчыць аб тым, якой магутнай і нахатнёнай сілай з'яўляецца для мастака марксізм-ленінізм, які памагае ясна бачыць рэальныя працэсы жыцця, глыбей асэнсоўваць грандыёзныя сацыяльныя зрухі, тэндэнцыі грамадскага развіцця.

Партыя высока цэнціць ролю мастацкай творчасці ў пазнанні і развіцці пераўтварэнні рэчаіснасці. Праца мастака ажыццяўляе ў нашай краіне павягані і давер'ем. Гэта абавязвае нас пільна вывучаць жыццё, яры і праўдзіва адлюстроўваць гістарычныя завабы народа, памагаць яму ў пераадоленні ўсіх перашкодаў на шляху да запытанай мэты, ствараць такія творы, якія раскрываюць б прыгажосць камуністычнага дзеяння, чытальні людзей на новыя дзсяцісенні, узбагачаюць іх духоўна.

Мы будзем цвёрда і паслядоўна адстойваць і развіваць прынцыпы марксізму і ленынізму ў мастацтве сацыялістычнага рэалізму, яго рэвалюцыйны гуманізм, яго інтэрнацыяналізм. Будзем змагацца за яго творчую рэз-настанкасць і мастацкую дасканаласць.

Мы будзем і далей уамацоўваць ірэны адзінства творчай інтэлігенцыі, яе згуртаванасць вакол партыі. Мы — камуністы па перакананні — думаем, творым і робім так, як вучым нас вялікі Ленін, які выкаўвала нас Камуністычнай партыя, як падказвае нам геній народа.

Рэвалюцыйнае мабілізавацца і закліканні, мы будзем і надалей несці працоўным усёй планеты праўду аб Савецкай дзяржаве. Сячашны абавязак наш — уамацоўваць аднаго ўсіх прагрэсіўных мастакоў свету, даваць рашучы бой ідэалагічным праціўнікам, усім зброянцам антыкамунізму. Мы клічам ганьба імперыялістычнаму палітыку агрэсіі і вайны. Мы памножым свае намаганні ў барацьбе за мір, дмакратыю і сацыялізм.

Сёння, напярэдадні вялікаго юбілею, кожны з нас з гордацю думае аб шляху, праойдзеным Краінаю Саветаў, аб вялікіх задачках, якія ставіць перад нямі час.

Сяра савецкага мастака б'ецца ў адзіным рытме з вялікім сэрцам краіны. Мы запінаем наш народ і леныскаю партыя, што аддадзім усю сілу пмаванню мастацкіх багаццяў Радзімы, барацьбе за перамогу камуністычнай ірэны, за шчыце працоўнага чалавецтва.

Наша жыццё 50-я гадына Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі! Нашай жыццё геральдзія савецкай народ! Нашай жыцце слаўная Камуністычная партыя і яе леныска Цэнтральны Камітэт!

У гэтым пакое Смольнага з сярэдзіны лістапада 1917 года па 10 сакавіка 1918 года жыў У. І. Ленін.

124 ДНІ

У гэтым пакое Смольнага з сярэдзіны лістапада 1917 года па 10 сакавіка 1918 года жыў У. І. Ленін.

Гэтыя словы — па табліцы ля адных з дзвярэй другога паверха Смольнага, які стаў савецкай вядомай пасля рэвалюцыйнага кастрычніка 1917 года. У дні падрэхтоўкі і адзінення першай у свеце пралетарскай рэвалюцыі тут знаходзіўся штаб партыі камуністаў, якая кіравала заброеным паўстаннем. У лістападзе ў Смольны перасяліўся Ленін. Яму адвядлі пакой, у якім да гэтага жыла класная дама — выхавальніца былаго Інстытута шляхетных дзячых.

Ціпер у гэтым пакое мемарыяльны музей. Узноўлена абстаноўка, у якой жыў Ленін. Драўляныя перагародка дзеліць пакой на дзве часткі. Кабінет Леніна знаходзіўся паверхам вышэй. На сцяне кабінета — невялікая прыёмная, у якой Ленін — кіраўнік першага Савецкага Урада — Саўнарма — сустракаўся з дэлегацыямі рабочых, сялян, дыпламатамі і журналістамі.

Да пераезду Урада ў Маскву Іосіф АХОТНІКАЎ, (АДН).

З усяй заходняй граніцы, з далёкіх застав прыехалі ў Мінск на двухдзённым семінары самадзейны мастак-пагранічнік. Яны сабраліся ў сталіцу рэспублікі панасульвацца з мастакамі-прафесіяналамі, добра пазнаёміцца з прынцыпамі сучаснай мастацка-афарміцельскай работы, з рознымі відамі шрыфтоў, плакатаў, каб вярнуцца на свае заставы, прафесіянальна і сучасна аформіць леныскай пакой, пакой баявой славы, гарадзі заставу да вялікага свята 50-годдзя Кастрычніка.

Мастакі П. Дурчыні, Л. Галоўчанка, В. Максімаў, І. Радзюні, Л. Лейтман, Герой Савецкага Саюза М. Яценіч, І. Здэсані, І. Белановіч і іншыя працавалі з удзельнікамі семінара заняткі па малюнку і лінаграфіі, па жывапісу, па плакатах.

Удзельнікі семінара праслухалі чымлі леныскай па выключнама мастацтва, наведвалі Дзяржаўнае мастацтва музей БССР, музей Вялікай Айчыннай вайны, бавіталі на аб'ектныя сталіцы рэспублікі, дзе вядуцца буйныя афарміцельскія работы.

У нацыі семінара яго удзельнікі аформілі леныскай пакой і наладзілі справядліваму выстаўку малюнка, акаваралі, лінаграфію, плаката.

Лепшыя работы справядліва выстаўку твораў удзельнікаў семінара былі адзначаны праміламі. Індэабы на пасяджэнні прэзідыуму праўлення Саюза мастакоў БССР пагранічнік майр М. Бараўнюч уручыў групе мастакоў, якія прымаюць ўдзел у правядзенні семінара, ганаровыя граматы, а мастакі В. Максімаў, П. Дурчыні і Л. Галоўчанка — мотаны «Выдатны пагранічнік».

У. СКАЛОЎ, старшыня вярхоўна-шкёрскай камісіі Саюза мастакоў БССР.

МАСТАКІ-ПАГРАНІЧНІКАМ

З усяй заходняй граніцы, з далёкіх застав прыехалі ў Мінск на двухдзённым семінары самадзейны мастак-пагранічнік. Яны сабраліся ў сталіцу рэспублікі панасульвацца з мастакамі-прафесіяналамі, добра пазнаёміцца з прынцыпамі сучаснай мастацка-афарміцельскай работы, з рознымі відамі шрыфтоў, плакатаў, каб вярнуцца на свае заставы, прафесіянальна і сучасна аформіць леныскай пакой, пакой баявой славы, гарадзі заставу да вялікага свята 50-годдзя Кастрычніка.

Мастакі П. Дурчыні, Л. Галоўчанка, В. Максімаў, І. Радзюні, Л. Лейтман, Герой Савецкага Саюза М. Яценіч, І. Здэсані, І. Белановіч і іншыя працавалі з удзельнікамі семінара заняткі па малюнку і лінаграфіі, па жывапісу, па плакатах.

Удзельнікі семінара праслухалі чымлі леныскай па выключнама мастацтва, наведвалі Дзяржаўнае мастацтва музей БССР, музей Вялікай Айчыннай вайны, бавіталі на аб'ектныя сталіцы рэспублікі, дзе вядуцца буйныя афарміцельскія работы.

У нацыі семінара яго удзельнікі аформілі леныскай пакой і наладзілі справядліваму выстаўку малюнка, акаваралі, лінаграфію, плаката.

Лепшыя работы справядліва выстаўку твораў удзельнікаў семінара былі адзначаны праміламі. Індэабы на пасяджэнні прэзідыуму праўлення Саюза мастакоў БССР пагранічнік майр М. Бараўнюч уручыў групе мастакоў, якія прымаюць ўдзел у правядзенні семінара, ганаровыя граматы, а мастакі В. Максімаў, П. Дурчыні і Л. Галоўчанка — мотаны «Выдатны пагранічнік».

У. СКАЛОЎ, старшыня вярхоўна-шкёрскай камісіі Саюза мастакоў БССР.

УЧОРА Ў ПАМЯШКАННІ ОПЕРНАГА

Учора ў памяшканні Дзяржаўнага ордэна Ленына акадэмічнага Вялікага тэатра оперы і балета БССР адбыўся аб'яднаны пленум праўлення творчых саюзаў і арганізацый Беларускай ССР, прысвечаны 50-й гадына Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі.

Пленум уступнай прамовай ажыццявіў народны артыст ССРС, старшыня праўлення Саюза кампазітараў Беларусі Р. Шырма.

У прэзідыуму пленума адзначалася на выбараўца кіраўнікі партыі і Урада рэспублікі — кандыдаты ў члены Палітбюро ЦК КПСР, першы сакратар Цэнтральнага Камітэта Камуністычнай партыі Беларусі П. М. Мацішэраў, Старшыня Савета Міністраў Беларускай ССР Ц. А. Кісялёў, сакратар ЦК КПБ С. А. Шлаговіч, першы сакратар Мінскага абкома КПБ І. Я. Пялюч, першы сакратар ЦК ЛКСМБ Г. М. Жабіцкі, намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР І. Ф. Клімаў, кіраўнікі творчых саюзаў і арганізацый рэспублікі, відныя дзеячы літаратуры, мастацтва і культуры, госці — прадстаўнікі творчых саюзаў ССРС.

Па прапанове народнага артыста ССРС, старшыня праўлення Беларускага тэатральнага аб'яднання Л. Аляксандраўскай удзельнікі пленума адзначалі і з вялікім удзельнікам выбралі ганаровы прэзідыум пленума ў складзе Палітбюро ЦК КПСР.

З данкадамі аб пяцідзсяцігоддзю шляху развіцця беларускай літаратуры, культуры і мастацтва на пленуме выступілі сакратар праўлення Саюза пісьменнікаў Беларусі Іван Шамякін, міністр культуры БССР М. Мінковіч, старшыня праўлення Саюза кампазітараў Беларусі Р. Шырма, старшыня праўлення Саюза мастакоў рэспублікі У. Стальмашонка, старшыня Дзяржаўнага Камітэта Савета Міністраў БССР на кінематаграфіі Б. Паўленка.

Перад удзельнікамі юбілейнага пленума выступілі таксама старшыня праўлення Саюза архітэктараў БССР В. Аладаў, народны артыст ССРС Л. Рахленка, пісьменнік Шпіл Пестрак, дырэктар Брэсцкага тэатра Імя ЛКСМБ І. Валчанкі, народны артыст БССР кінарэжысёр Л. Голуб, паэт Анатоль Вялюгін, народны артыст БССР А. Шалег.

Пад бурны апладысмэнты удзельнікі пленума адзначылі прамілае пісьмо Цэнтральнаму Камітэту Камуністычнай партыі Савецкага Саюза, Прэзідыуму Вярхоўнага Савета ССРС, Савету Міністраў ССРС.

На адмыку — у прэзідыуме пленума. Фото У. КОУКА.

СЕЙБІТЫ РАЗУМНАГА, ДОБРАГА, ВЕЧНАГА

Ганарова і высакеродная, адказная і складаная праца педагога. Ён фарміруе духоўнае аблічча і светлагляду чалавека, і таму заслужоў

50 год ПРАЗ ВОТНЕННЫ НЕБАСУ

Мы заканчаем папярэджа па архіўных паліцах. Мінцыя падборкі дакументаў (яны былі апублікаваны ў «Літаратуры і мастацтва» ад 11 лістапада, 2 жніўня, 25 лістапада 1966 года, ад 19 сакавіка і 19 верасня 1967 года) раскажа аб узнікненні, развіцці і шырокім поствіце беларускай савецкай культуры, літаратуры і мастацтва. Сённяшняе — прывесці асноўныя літэратурныя і мастацкія творы, якія з'явіліся ў гэты перыяд і час крывавага гітлераўскага наважства. Тут і аглядальны фашысцкі садызм і перапрацаваныя ў рэальнасць савецкай культуры і мастацтва ў Беларусі творы, якія з'явіліся ў гэты перыяд і час крывавага гітлераўскага наважства.

мага народа, значнае насельніцтва, заліваючы Беларусь народнай крывёй. Перад мірабонам выступілі беларускія пісьменнікі і мастакі: Пётрыч, Бруноў, Кандрат Крапіва, Міхась Маляра, Кірыла Чарны, якія стварылі свае творы, прысвячаныя роднай Беларусі і яе гераічнаму змаганню з падлым агентамі. Рускі паэт Аляксандр Сурыкоў чытаў свае чытаны вершы аб Беларусі, аб беларускім народзе, які не сніраўся ворагу.

звалене гор. Гомеля і аднаўленне ў ім жыцця і рад іншых сажатаў на розныя тэмы і падзеі. Апрача перададзенай напісаў студыя прыступіла да работ над поўнаметражным дакументальным фільмам «Беларусь», сінхроні і мастацтва арыжысераў т. Корні, Сабіна і Саловіва. Аператарскія кадры беларускай хронікі прыводзяць у фантастичныя групы. Беларускага фронту, на здымках і паўнаметражнай карніне і па часопію. У пачатку час створана арганізацыя Беларускай студыі ў складзе пні явалек, у тым ліку: дырэктар, заг. вытворчасі, галоўны інжынер-механік, галоўны бухгалтар і забеспячэння. Побач з выпускам кіначасопісу арганізацыя інакшай матэрыяльна-тэхнічнай сродак для аднаўлення і абсталявання вытворчай базы.

Масква, 1942 год. Праэдыум Пленума Саюза пісьменнікаў Беларусі (злева направа) — К. Чорны, намеснік старшыні СНК БССР І. Крупеня, скартатр ЦК КП(б) Б. Гарбуноў, М. Лынькоў, А. Федзееў, К. Крапіва і В. Вольскі.

З ЛІСТОЖКІ «ВЕСТНІ З САВЕЦКАЙ РАДЗІМЫ»

Выйшла ў друку новая кніжка вершаў народнага паэта БССР Яны Купалы «Беларускі партызанскі паэтычны зборнік». У гэтым зборніку сабраны вершы, якія напісаў Купала ў час свайго перабытку ў партызанскім атрадзе імя Чкавава ў ліпені 1942 года. У зборніку сабраны вершы, якія напісаў Купала ў час свайго перабытку ў партызанскім атрадзе імя Чкавава ў ліпені 1942 года.

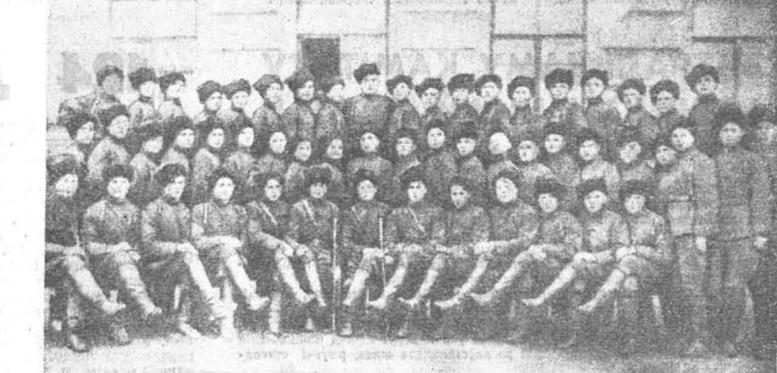
СА СПРАВАЗДАЧЫ ДЫРЭКТАРА 1-ГА БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАУНАГА ДРАМАТЫЧНАГА ТЭАТРА УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Дзеянні беларускай літаратуры і мастацтва, на час адарвання ад роднай зямлі, усюды знаходзілі сарачую падтрымку і спачуванне. Зважэннямі ў савецкіх тым 1-му і 2-му Беларускаму Дзяржаўнаму тэатрам былі створаны ўсе ўмовы для свабоднай творчасці. У сярэдзіне 1943 года пастановам Ураўнення па справах мастацтва і павагі работ у горадзе Гомелі Беларускаму тэатру перададзены ўсе матэрыялы Беларускага тэатра оперы і балета. Пільна працаваў Беларускаму ансамбль песні і танца. Беларускі ака-аркестр, Дзяржаўны ака-оркестр тэатра БССР і іншыя калектывы. Вось некаторыя свечаныя згадка.

СА СПРАВАЗДАЧЫ ДЫРЭКТАРА 1-ГА БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАУНАГА ДРАМАТЫЧНАГА ТЭАТРА УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Вядучы і старэйшы тэатр Беларусі — 1-ы Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

ТАТЫ ПАРТЫЗАНСЬКАГА АНСАМБЛЯ ПЕСНІ І ТАНЦА ДЗЕЙНІЧОУ У ГАДЫ ВАЙНЫ НА АКУПАВАНАЙ ВОРАГАМ МАГІ-ДЕШЧЫНЕ.

Таты партызанскага ансамбля песні і танца дзейнічаў у гады вайны на акупіраванай ворагам Магі-дэшчыне.

АБ АБ'ЯВЛЕННІ ПАДЗЯКІ БЕЛАРУСКИМ АРТЫСТАМ

Выпска з ЗАГАДУ ВОЕНСАМУ УДАРНАЙ АРМІІ КАЛІНІНСКАГА ФРОНТУ 20 сакавіка 1943 г. За выдатнае выкананне народнага песня, танцаў, мастацкага чытання і прапаганды ў культурна-агучнага баяна, камандзірам і паўпартызанам 4-й Ударнай Арміі, партызанам і партызанкам аб'явіў паказку: мастацкаму кіравніку, заслужанаму артысту БССР Валюціну Ісідору Міхайлавічу, народнаму артысту БССР Млодзек Р. В., народнаму артысту БССР Ароўву Д. А., заслужанаму артысту БССР Друкеру С. Ю., салістам Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета Кроз Д. З., Пігульскаму М. М., Хіраска Ю. В., Узунавой Т. С., Навіцкаму С. М., Шмельчыну Х. І., артыстам ВККО Нікалаеву І. Д. і Паўладу А. Ф.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

З ДЗЕННІКА РАБОТЫ АНСАМБЛЯ ПАРТЫЗАНСКАЯ ПЕСНІ І ТАНЦА

3.1.44. Вёска Слабада. Прыведзены канцэрт. Присутнічала 180 чалавек грамадзянскага насельніцтва разам з партызанамі атрада імя Малавца Суворавскай брыгады. Насельніцтва сустраля ансамбль з радасцю.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

ПАРТЫЗАНСКИ КАНЦЭРТ

Ансамбль атрада імя М. Горкага наведаў нас 13 ліпеня. Ён даў канцэрт для партызан і насельніцтва вёскі. Присутнічала 150—180 чалавек. Уранішні прагулаў у выхадны хор па акампаніраваным баяна і скрыпкі «Беларуская партызанская». Добра выканалі пад баяна песню «Лесам-палімам» Эма Громова. Слухаючы гэтую песню, многія жанчыны плакалі.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

ПАРТЫЗАНСКИ КАНЦЭРТ

Ансамбль атрада імя М. Горкага наведаў нас 13 ліпеня. Ён даў канцэрт для партызан і насельніцтва вёскі. Присутнічала 150—180 чалавек. Уранішні прагулаў у выхадны хор па акампаніраваным баяна і скрыпкі «Беларуская партызанская». Добра выканалі пад баяна песню «Лесам-палімам» Эма Громова. Слухаючы гэтую песню, многія жанчыны плакалі.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

ПАРТЫЗАНСКИ КАНЦЭРТ

Ансамбль атрада імя М. Горкага наведаў нас 13 ліпеня. Ён даў канцэрт для партызан і насельніцтва вёскі. Присутнічала 150—180 чалавек. Уранішні прагулаў у выхадны хор па акампаніраваным баяна і скрыпкі «Беларуская партызанская». Добра выканалі пад баяна песню «Лесам-палімам» Эма Громова. Слухаючы гэтую песню, многія жанчыны плакалі.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

ПАРТЫЗАНСКИ КАНЦЭРТ

Ансамбль атрада імя М. Горкага наведаў нас 13 ліпеня. Ён даў канцэрт для партызан і насельніцтва вёскі. Присутнічала 150—180 чалавек. Уранішні прагулаў у выхадны хор па акампаніраваным баяна і скрыпкі «Беларуская партызанская». Добра выканалі пад баяна песню «Лесам-палімам» Эма Громова. Слухаючы гэтую песню, многія жанчыны плакалі.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

ПАРТЫЗАНСКИ КАНЦЭРТ

Ансамбль атрада імя М. Горкага наведаў нас 13 ліпеня. Ён даў канцэрт для партызан і насельніцтва вёскі. Присутнічала 150—180 чалавек. Уранішні прагулаў у выхадны хор па акампаніраваным баяна і скрыпкі «Беларуская партызанская». Добра выканалі пад баяна песню «Лесам-палімам» Эма Громова. Слухаючы гэтую песню, многія жанчыны плакалі.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

СА СПРАВАЗДАЧЫ УПРАВЛЕННЯ ПА СПРАВАХ МАСТАЦТВА ПРЫ СНК БССР 1943 г.

Тэатр Беларускаму Дзяржаўнаму драматычнаму тэатру імя Чырвонага Сцяга ў Мінску. Тэатр, які працуе ў г. Гомелі, аднавіў сваю лепшую пастанову, якая ішла ў Беларусі ў гэты перыяд. Тэатр у Гомелі працуе ў гэты перыяд.

ТАК АСЯБОВАМУ СКАДУ ВУЧЫЛІШКА. РОДНЫЯ НАПЕВЫ САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ, ЯКА ЧАСОВА СТОЯТ ПІД ПЯТО НАХАБНЫХ ЗАХОПНІКАУ, АСЯБЧІ НАМ ВЕРУ У КУТКАЕ ВЫЗВАЛЕННЕ БРАТУ БЕЛАРУСЬ.

У гэты дні аселяма моцна гучаць словы Уладзімера Ільіча Леніна аб тым, што мастацтва належыць народу. Яно павіна прынёсці сабе глыбокія карнікі і ў самую таўшчы мас, павіна быць любімай гэтымі масамі і ўзімаць іх дух на барцьбу. Вашы канцэрты паказалі вялікае майстэрства, умненне дэманіст да гледзея як класічны, так і фальклорныя рэпертуар беларускага мастацтва. Аселява прыемна адзначыць рост майстэрства ўсей групы артыстаў: народных артыстаў БССР тт. Алодзькі і Васільевы, заслужаных артыстаў тт. Балюціна, Друкер, Нікалаевы, Муромцава, Арсенкі, Малькова, артыстаў Кроз, Максеенка, Бабіні-Ардынскага, Навіцкага, Шмельчына, Такачова, Жэзмера і дзейны ўдзел прадстаўнікоў дырэкцыі тт. Шахара, Чамбасва і Цорфас.

АДНАЎЛЕННЕ БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАУНАГА КАРЦІННАГА ГАЛЕРЭІ

У матэх аднаўлення фонду мастацкіх твораў, рэстаўрацыі іх, захавання ад псаванага і тэксма для папулярызацыі мастацкіх твораў сярэда насельніцтва Беларусі, выкарыстання жыццельнага для творчага росту мастакоў, развіцця маладых талентаў — Савет Народных Камісаруў Беларускай ССР пастанаўляе: 1. Аднавіць дзейнасць Беларускага дзяржаўнага карціннага галерэі з часовай базай у г. Гомелі. 2. Абвясціць Ураўненне па справах мастацтва пры СНК БССР (г. Гомель) да 20 мая 1944 г. прадставіць у СНК БССР шатны расклад і каштарыс выдаткаў Дзяржаўнага карціннага галерэі на 1944 г.

ТАТРА ЗНОУ ЖЫВЕ...

Уччаныя з горада Пінска магучым націсам Чырвонай Арміі, немцы не паспелі ўсе разбурыць. Дзікуны гэтым удзел рад будынку, у тым ліку і гарадскі тэатр. Аднак за час акупацыі фашысты разбуравалі вывелі ўсю каштоўную маёмасць, а паміж іх тэатр забрулілі, захапілі. Цяпер тэатр зноў стаў аспродкам культурнага адпачынку працоўных. Паміж іх прыведзена ў парадак. Пры тэатры ў ліку аматараў арганізаваны астраўныя клубы. Сіламі гэтага калектыву вядзена сям канцэртаў, на якіх прысутнічала чатыры тысячы чалавек.

МАСТАЦКАЯ ВЫСТАЖКА «ПЕРАМОГА»

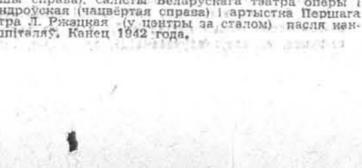
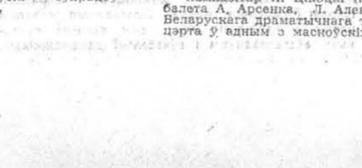
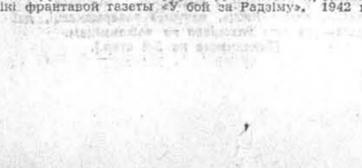
У МІНСКУ АРГАНІЗУЮЦА РЭСПУБЛІКАНСКАЯ МАСТАЦКАЯ ВЫСТАЖКА «ПЕРАМОГА». ЯЕ ЭКСІПАНАТЫ РАСКЛАДЗІ АБ ГЕТАРЫНІ І ПАРТЫЗАНСКАГА СУСТРАЛЯ НАРОДА СУПРАЦІВІ ФАШЫСЦЫН ЗАХОПНІКАУ. АБ ДОБЛЕСЦІ БЕЛВАЙ АРМІІ БОЛЬШІ ЗА ТУ МАСТАНОУ І СКУПІТАРАУ ВЕЛДЖЫ ПРАЦУЕ ЦЯПЕР НАД КАРШІНАМІ І СКУПІТАРАМІ ДЛЯ ВЫСТАЖЫ.

АДНАЎЛЕННЕ БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАУНАГА КАНСАВЕРТОРЫ

Прэм'ерай п'есы народнага артыста рэспублікі В. Галаўчына «Урок жыцця» адрэў 2-й з'яўляе сёння Першы Беларускаму драматычнаму тэатру. Працоўны выхаднага горада тэатра сустраля калектыву тэатра, які вярнуўся на родную зямлю.

АДНАЎЛЕННЕ БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАУНАГА КАНСАВЕРТОРЫ

На варажэй зямлі, там, адкуль пайшла па бэлым свеце чорная навала вайны, — яна і захапілася. Савецкі салдат увайшоў пераможна ў зойнавыя фашысцкі Берлін. Сёння аднавіліся імяны беларускіх пісьменнікаў, мастакоў, артыстаў, музыкантаў. Родны народ чакаў цяпер нікі, пакоў і ласкаў, якія памагалі б будоваць сараці і вёскі, выпусціць атраўныя, трактары і станкі, выправіць высокія іраджы. Культура, мастацтва, літаратура Беларусі зноў сталі ў пачынам строй будаўнікоў, стваральнікаў, хлебаробаў. Але пра гэта ўжо не трэба нікікі напамінаць. Гэта ўсё свежа ў памяці.

ЖЫВУЦЬ НА СВЕЦЕ ЗЕМЛЯКІ

Мабіць, кожны пісьменнік жыць, неспайналі думкай-марай ад кнізе пра родны башчэўскі кут; пра людзей, спрад якіх ён галавуе; пра родныя пудлі і хаты, дзе сталае душой; палаяя ці лясныя ваколіцы, краса якіх навечна асепа ў сэрцы.

Адны такую ніжку марай напісаў, другія ўжо напісалі, а трэція — як бы пішуць усё жыццё. Напісаў я і М. Ракіты — кнігу эпопея, абразок, мініяцюра.

Родны кут пісьменніка — палеская вёска Пятроўка, Пятроўці — яго землякі. Кніга так і называецца — «Сярод людзей сваіх».

Землякі... Якія яны пльпер? Як жылі і жыўць? Якія іх турботы, іх радасці і смутак?

Мініяцюра, яны вядома, вымагае ад пісьменніка ланкічнасць, ачуднанасць і слова, ярыя і нечаканай дэталі (ці то бытавой, ці псіхалагічнай), якая вельмі дакладна выявіла б або хаця адзінага мастацкага думку, характар героя, яго партрэт. Ёй, мініяцюры, неабходны і другі план, што стварэнае той жа дэталю, разумнай недасказанасцю, якая надае тую глыбіню і шырыню, нечакана ўравае чытача, змушае яго аддумвацца.

Лепшыя з мініячур, сабраных у кнізе М. Ракітына, выдзяляюцца менавіта гэтымі асямі...

Да старога Міхэйкі з Магадана прыхаў унук («Паркіла»). Нешта гадоў з дзесяць Федзька не быў у Пятроўці. А як прыхаў, паўсе сябе сярэд аднаваляў даўня: выхавалася сваім заробкам, бяскоўца пў і чыстаў іных — пакуюць не праматуе да рубля. А калі з'ехаў (у рудзеньскіх лясніку і ў дэдавай пашчы), Міхэйка хвалілася ўсім: «Ён жа мне парнало паабяцаў прывесці. А? От які мяне ўнучка!»

Адна нечаканая дэталю — словы

М. Ракітына. «Сярод людзей сваіх». Выдавецтва «Беларусь», Мінск, 1967.

Міхэйкі — і адразу відаць і дурота Федзькі, і душэўная слепата яго бабін Міхэйкі. Мы нежк адразу адгадваем пра жыццё Федзькі ў Магадане — бяздумнае і бязладнае, пра яго работу...

У хвіліну адначасна разгаварыліся малады наёмнік Федзька і яго памочнік, стары Патап Астрашчюк. Патап пахваліўся, што праз год ён пойдзе на пенсію і неупрыкмет пачаў успамінаць, ім ён рабіў: і класавыя і аграрныя... Федзька гэта мала турбавала, але яму раптам спадабалася гэта ў адгледзі: «А ты ўсё ж не быў яго памочнік? Яна, вядома, пажарнікам, па-стухом...»

— А... а старшынёй быў? — Не... старшынёй, дзяўчыну богу, не быў. Не выйраі... Што не быў, то не быў («Патап»).

Зноў жа нас радуе ланкічнасць, падтэст. За сваё доўгае жыццё Астап намала напрацаваў, — рабіў сваю справу для сабе, для людзей, і не думаў пра выскі насады.

Эмнія па эместу і наблага выпісаная эпопея «Мёда», «Дыма», «Каваль», «Пасажыры». Яны прывабліваюць, апрама ўсяго іншага, лёгкая, натуральная, размоўная інтанацыя. Большасць твораў М. Ракітына як бы запісаны з усёй самакі герояў, з усёй яго землякоў. Можна тама менавіта твораў сьвежых, характары персанажу — жыцця, запамінальнага, а сітуацыя — псіхалагічна дакладная.

Многія мініяцюры і абразкі асцвяляюць добрай чалавечай усмешкай. Гумор вынікае (нібы сам сабой) са збегу неспынальных з'яў і акалічнасцей, з супаставлення розных па характары персанажу, іх паводін.

...З райнага гарадка на Гомель пачаў лётань самалёт. Дыня пралягла ярыд над Пятроўкай. Пятроўці, перамогшы ў сабе страх перад самалётам, пачалі, нарэшце, браць білеты. Аднойчы вецарам брыгадэр Іван Ісавецкі, вярнуўшыся з абласнога цэнтру, з абурэннем накінуў на двух маладых хлапцоў, якія не ўсю салому звелі ад камбайна:

— Я ўсё зверху бачыў! Бачыў, колькі вы, лекабоні, звелі!.. Няхай толькі дождж пойдзе, тады будзеце вы зверху бачыць іх.

Чэскі чытач, які зацікавіцца нашай сучаснай літаратурай, знойдзе ў дэдаўскай агульнай звесткі пра патрыятычную паэзію Пятруся Броўкі, лірыка-эпічнай і драматычнай творы Пятра Глобы, байні, п'есы і фельятоны Кандрата Купалы, апавяданні і рамані Міхэйкі Лынькова, у якіх узаімаюцца «праблемы выхавання чалавека ў сацыялістычным грамадстве», лірыку Аркады Кулішова, кароткія псіхалагічныя апавяданні Яні Брыля, паэзію Максіма Танца, у «якой гучыць грамадзянскі пафас і любоў да радзімы», апавяданні, навалы і раманы Івана Мележа, які хоча «расцігнуць жыццё беларускага Палесся ў паслярэвалюцыйныя гады», пра аптымістычную лірыку Пімена Панчанкі, а таксама пра лініі апавяданняў Барыса Сачанкі, у якіх «аўтар дасягнуў мастацкай ланкічнасці і прыгожасці».

Увагу чэшскіх музыкантаў прыцягнула творчасць беларускіх кампазітараў Я. Цюцюка і А. Багатырова.

Увогуле, Беларусь у новым «Дэведаным навуковым слоўніку» прадстаўлена значна больш багата, шырока і аб'ектыўна, чым ва ўсіх ранейшых чэшскіх энцыклапедычных выданнях.

Зараз спецыяльны Інстытут Чэхаславацкай акадэміі навук, прыступае да працы над падрыхтоўкай «Вялікай Чэхаславацкай энцыклапедыі» ў 12 тамах.

А. МАЖЭЙКА.

М. Лазарук. «Тэорыя літаратуры ў школе». Выдавецтва «Народная асвета», Мінск, 1967.

дзене ведаць, як не сядуча брыгадэраўх загадаў! («З вышыні»).

Баба Каваленчыка так раскавае пра сваё сэрца: «Ой, як падумаю ўд усноміно ўсё жыццё — аж страшна робіцца! Гэта ж я малая была, гуся ганяла — а сэрца мае ўжо стукала. Вырасла, замуж выйшла, дзяцей нарадзіла, у калгасе ўжо трыццаць год — поле ды сена... А яно ўсё стукнае, працуе без перадышкі!.. На пажарнай ужо разоў пачынаюць мяняць. А калы мой Сяргейна паршануў з трактара павыкідаў!.. Жалева — і тое рывае, зноўваеца. А мой малаточак усё стукнае...» («Малаточак»).

Галоўнае ж, чым прываблівае, падкуліе кніга М. Ракітына, гэта зямлякі пісьменніка. Яны — розныя і разныя з імі ў пачатках падобныя. Падобныя сваёй прадвядзенню, найма першароднай чалавечай даброты, душэўнай чысціні і шчырасці.

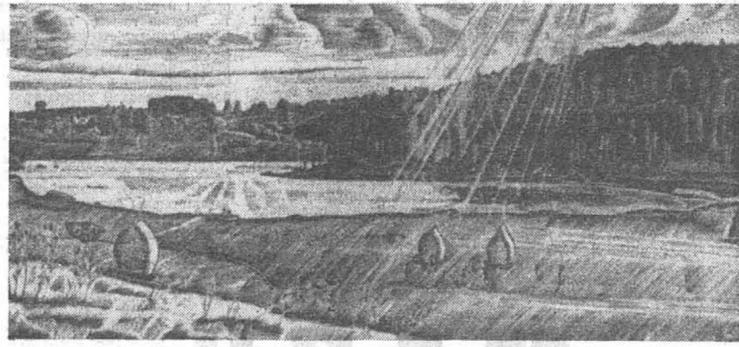
Дэдаўска прывадаць трактарыста Міхэйку Пятруся або шафера Тонька, каласніка Антона Германчука, Петрака Захарчука і Мітрафану Лугавога. Якія розныя і якія ўсё ж падобныя характары! Здымаюць пісьменніка заўважаюць таіх людзей проста зайздросна.

Стары пятроўскі трактарыст Міхэйка — чалавек вельмі сіцпы і неспрымны. Так ён на працы і ў жартаўлівым гурце мужчын. Штодзі ён жыць сваёй адзінай справай: урабляў зямлю. Для яго гэта ачыта — як дышаць, як жыць.

Вясковы хлапец Тонька марыць быць шаферам. Наўрамыслы і ўпарты, ён дамагаецца свайго: паходзіць цэлы год на курсы, нарэшце атрымае пасведчэнне і старэйнік гравічон. Тонька доўга чараву над гравічонкам, пакуе не адрамантаваў яго.

Тонька — чалавек просты, бясхітрыны. З выпадку другога нарэзання машыны ён крыку вышывае, а пасля выязджае за вёску, і там неспадзявана сустракае аўтаінспектара. І Тонька шчыра, неіна граў, хаче і ведае, дзія неспрымны і каляюць яго («Тонька і аўтаінспектар»).

Ціхія і быццам бы неспрымныя героі М. Ракітына. З неспрымна хаванай радасцю пісьменнік любіць сваіх землякаў, угледзеца на ў вёску нашых дзён. Перанымі відэочнымі. Гэта і пасажырска са-

В. ЮРЧАНКА. Пейзаж. (Дынаграфюра).

Роднымі сцежкамі АБРАЗКІ

Іван Шуцько

ПРОБА ГОЛАСУ

Зноў гаспадарыць позняя восень. Доўга надкучалі аблажыны дажджы, а сёння, нарэшце, ударыў першы сапраўдны замаразак. Я прачнуўся на зорку, быццам прачнуўся: адбылося штосьці. Вышэй за хаты: на дахах іней блізе, цёмныя кругом, а неба чыстае, ярынае. Які палічыць усёздзець у такі час дождж!

Асеньнае святленне настае не спяшчыцца, павольна. І даўна адшлюсьце ўжо ад вёскі, калі зарукавала неба на ўсходзе і ў прыдарожным блытуну па-ранішняму сталі пераключыцца сьветлыя юнчыны.

Ад гэтага задумлівага перавістання чырванатых вяснуў зымі асабліва хораша, свята на душы.

Лес сустраў мяне тоненькім сінчым піскам: — Піль-цінь... піль-цінь... піль... І амаль у той жа час дасяцьці на сухастойне застукнуў дзвель: — Та-та... та-та-та-та!

А потым аднекуль з'явілася сарона, раскрычалася на увесь лес. Вельмі алая і хітрая гэта белабоная пустамя. Я не любію яе.

Быццам адчуўшы свайго заклатага ворага, сарока перацігала з месца на месца, не пакідаючы мне на воцы.

— Кук-крук... Кара-ча-ча... — толькі і чулася з хмызняку не настойлівае странатанне, падобнае на аўтаматныя чэргі.

Усе звары і птушкі добра засвоілі: раз сарока страчона — небяспека блізка. І я на гэты раз не залазваю на яе: няхай ведаюць лясныя хытары, што палічыны з'явіўся, што трэба асіражымым быць!

Всё ў мяне адно месца на краю балота. Некалі там секлі лес. Цяпер дэлянка справілася зарасці малымі асінікамі і алейнікам. Тут толькі і рабіцца падманцы і зайца з лёгкім падняць і глупца напачаць. Да самага сьнегу трымаюцца яны ў гэтым месцы. А куды сьпінацца? Ягал на вярталіх і понаві зеляніца — калыкі хачаш, людзі рэдка наведваюцца.

Толькі стаў набліжацца да свае запавятае мясціны, пачаў бальбагане цецеркую. Што яны ёсьць там, я не сумняваюся. Яшчэ летам заўважыў вялікі вывадкі і халі паліванне інакш адрылася, аберагаў: няхай, думка, падрастуць. Якое задавальненне быць дзічыну, калі ён на хвосці на наступі і то не ўлажаць? Зусім іншая справа, калі птушка настойна, чыя іная вядзіць, калі яе, як кажуць, волькі палыца не абвадзіць! Не спадзяваўся толькі, што трапію на такіх шчыра.

Падкрываюся. Бачу — на невялічкіх палічы расцеліся. Палічы чыстае, сукае. Летам на ёй касы гукалі, адны падарожнікі срабмім кружком на зямлі рассяляны, ды калі бразіны, што адна выбягла з гучыня на чысціню, невялічкі стаяк сена сіданы.

Старых цецеркую чамусьці не відаць. Толькі маладзіца — больш дэсятка, хрышчатыя. І спрод ўсё гэтых лясных птушчых больш за зорку спанаў і прыткнуўся адзіна — нібы дырчым і распараным танцаў на вясельным лясным балі. Ён адбываўся ўбок, прыпадаў да зямлі і, выцягнуўшы шыю, пачынаў:

— Ур-уруруруру... — і захлываўся.

Загледзеўся і я зусім забыўся, што вышэйша на паліванне. Хацелі падсіць блізка, аж тут апад самых ног няцера паднялася, за ёй яшчэ некалькі. Закохалі трыгонка — і ў момант палічына атуцела. Толькі крыклі ў хмызняку залопалі...

Сонца між тым над лесам паднялося, тысячамі стуралі праіраваць і, падфарбавала ва ўсе колеры вяснін. Яшчэ некалькі хвілін над лесам падняліся большыя белыя і чырыны, а цяпер нібы хто магнуў па ім свежымі дэбрамі: чырвоная, жоўтая, карычневая, залатая...

Доўга яшчэ блукаў я па лесе. І хача за цэлы дзень нічога так і не ўпадылаў, адчуваў

на сэрцы ціхую радасць і, здаецца, не пайшоў бы ад гэтага харастава ніколі... Вяртаючыся дадому, я зноў заглянуў на тую палічыну. Пуста. Ціха. Але не адшлюсьці і сціні крокаў, як аднекуль збоку днаслася паўдзень...

Знавімы голас Іячы як след у сьліу не ўвабраўся пэўна, а фанабрыцца не ашукаш, маўляў, голымі рукамі мяне не возьмеш, дарослым стаў!

Не захачелася вяртацца назад. Няхай сабе ганарыцца, а там пабачым, як яшчэ раз сустрачнемся...

Па дарозе завярнуў да знаёмага лесніка, у якога некалі спанаваў першую лясную аэбуку. Расказаў пра цецеркую, пра іх таварышч...

— Яно ж увосень такавае! — усмікнуўся стары. — Гэта, брат, яны галасы прабуюць, разцечеркуюцца да сваіх вясельных шлюбных балаў...

А пра настойнага птушкі кажаў: — З характарам, відаць, удаўся. Быць яму сапраўдным таварыком!

НЯЗВЕДАНЫЯ ДАЛІ

Я люблю лес. Блукаеш па ім цэлы дзень і не бы чытаеш незвычайную кнігу...

І гэта ўсё пачалося ў мяне з маленства. Памятаю, пойдзець з сям'я на яглы, а там нейкую адзіна ад усіх — убок. Колькі ні крычаць — не даклячуцца. Усё далей і далей у гучыня: а што там? Спахоніліся пасля — і не ведаеш, куды ісьці. А тое, што мурашнікі каля іней заўсёды з паўднёвага боку робіцца, што дрэвы стараюцца схавача ад зверага, да сонца ўсімі галінамі прыгнуцца — не здагадаешся, толькі пасля азраўнем, Ведаеш, што не заблудзіўся зусім, што дарога дэсяткі пабылаў, што і вёска недзе недалёка — і ўсё-такі страшна станае.

Ілікаць пачінаюць: — Аў!.. Аў!.. Ніхто не адкілаеца. Толькі сарока з верхавінак паглядзець і, задзіраючы хвосты, падмаюць тарарарскі крык. Узаб'ешся, нарэшце, на якую-небудзь сцяжынку і блышчаш па ёй пакуець не трапіць на зямную дарогу.

Ледзь валачыць дадому стомленна, аляжэць ногі. І нічога не хачаша, як толькі пасці і спаць. А прабываць дэсят-другі і паглядзець зноў туды, у лес, дзе ўсё — трава і неба, сонца і птушкі — тваё...

Неяк пад восень па бруццы пайшлі. Я зноў, на гэты раз ужо супраць свае волі, адб'ёў ад гурой галадніку. Паклікаў — ніхто не адгукаецца. А навокал, у які бок ні панікніся, — лес густы, цёмны...

Раптам бачу: зайчык з кустоў выскачыў, бяжыць паперадзе. Смыкнуся я — і ён прысядзе слупком. Вушамі павадзіць, павадзіць і зноў — скок, скок! І я за ім... Рабочы дз цецерку — пад ног узлятаюць.

Так і вывее мяне зайчык на нейкую дэлянку. А на ёй бруцці — ступіць няма куды. Бушныя, сакаватыя. Ды не да ягды мяне: восью сонца за лес сядзе.

За дэлянкай, у лагчыне, лясная рэчка шлэх перагараліла. Невялічкая, доўга праладзіла, а гарасць — хоць рукам лаві. Па вадзежыне на другі бок перайшоў — і тут дарогу ўбачыў. Яна на поле прыляла. А там неўзабаве і ў вёску прыбег.

Назаўтра расказаў хлапцам пра бруццы, пра карасёў. На смех падліл: — Хлусі больш!.. Расказвай бабульчыны казкі...

— Вельмі грэба, — кажу, — хочаце — правяду...

Цэлы тыдзень вуды рабілі. Усе ніткі ў мацерак павыліталі на лёсы. Але колькі потым ні шукалі, ніяк не магі трапіць ні на тую дэлянку, ні да тае рэчкі. Хлопцы рашылі, што я і сапраўды нахлусіў ім, хацелі набіць усёй грамадой.

Пасля мя ўсё ж такі знайшлі дэлянку і калі яе ручай. Але дэлянка яны чамусьці аказалася зусім блізка каля вёскі. А я ж тады цэла лаўна дабраўся да іх. І ягды там не вельмі ўжо шмаг, і ў рэчцы карасёў зусім мала. Рабочыя ўдзі цецеркую па дарозе, праўда, мена ўганялі. Але дзе іх няма? Месцы ў нас на дзічкі багатыя.

А можа зайчык тады на другую дэлянку, да другой рэчкі вывёў мяне? Можа я не знайшоў яшчэ іх? Гавораць жа нашы вясковыя старыяны, што калі пайсці проста на поўдзень, то выйдзець да рэчкі, якая выліцае з вялікага ляснога возера. Рэчка тая ніколі не замарае. Там нават калі зліваюць і бабры водацяца. Можа я тады і натрапіў на тую рэчку?

...І ніколі, да канца дзён свае, напавіна, не павадзіла мяне ад тых наўчых, дзіячых «можа», «а што там», за якія так часта перападала мяне некалі ад маці...

Хацелі па роднай зямлі, шунаць і адрываць яе новую прыгажосць — хіба ёсьць яшчэ большае пісачне на свеце!

ЧЭХАМ—ПРА БЕЛАРУСЬ

У Празе выйшаў у свет апошні, чацвёрты том энцыклапедычнага выдання — «Дэдаўскага навуковага слоўніка». Завершана вялікая праца, якую на працягу многіх гадоў вёў Энцыклапедычны Інстытут Чэхаславацкай акадэміі навук.

Шырокае адлюстраванне ў «Слоўніку» знайшла і наша Беларусь, яе мінулае і сучаснае, яе прырода і народная гаспадарка, мова і культура.

У характарыстыцы беларусаў, як аднаго з усходне-славянскіх народаў аднаваляецца, што беларусы, нягледзячы на былы нацыянальны ўціск, захавалі самастойную культуру і мову. У артыкуле пра беларускую мову ўважана не важнейшыя спецыфічныя рысы, а таксама скасана, што наша мова атрымала развіццё толькі пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі.

За сучасны літэратурны і выкладна-энцыклапедычны — прызначанне небывалага роствіту гаспадары і культуры раней адстагла беларускага краю. Чэшскія аўтары раскаваюць пра нашы гарады, што падняліся з руін, пра новую прамысловасць, рост культурных устаноў, інстытутаў, школы, бібліятэкі, балныцы...

Нямала радкоў «Слоўніка» прысвечана росквіту навукі ў нашай рэспубліцы, асобным яе прадстаўнікам, у прыватнасці, філалагу

Я. Ф. Карскаму, першаму рэктару Беларускага ўніверсітэта ў І. Пічэту, вядомаму геологу, віцэ-прэзідэнту АН БССР К. І. Лукашова.

Артыкул пра беларускую літаратуру раскавае, што на Беларусі «яшчэ ў XI—XII стагоддзях Ісавала даволі вялікая кніжная культура, агульная з культурай і літаратурай Кіеўскай Русі». Асобна расказаецца творчасці выдатных дэдаўска старынаў пераходна-першадрукара і асветніка Францішка Скарыны і заснавальніка рускай драматургіі і славічнай паэзіі Сімеона Полацкага.

Літаратура Беларусі прадстаўлена ў чэшскім «Слоўніку» больш чым дзевяцімі імянамі. Сярод іх В. Дуіні-Марцінкевіч — аўтар сентымантальных, дыдактычных паэм і першаваных апавяданняў з жыцця беларускіх сялян... Я. Багатырэвіч — беларускі паэт дамакратычнага напрамку, заснавальнік крытычнага рэалізму ў беларускай літаратуры, Я. Лучына («яго патрыятычная паэзія заклінае да спачування лёсу беларускага сялянства») і г. д.

Значнае месца адведзена Янку Купалу і Янку Коласу, дэдаўска арыганна іх творчасці, указана роля Купалы і Коласа як пачынальніка новага перыяду беларускай літаратуры і стваральніка беларускай літаратурнай мовы.

Увагу чэшскіх музыкантаў прыцягнула творчасць беларускіх кампазітараў Я. Цюцюка і А. Багатырова.

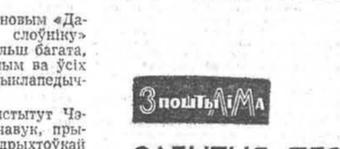
Увогуле, Беларусь у новым «Дэведаным навуковым слоўніку» прадстаўлена значна больш багата, шырока і аб'ектыўна, чым ва ўсіх ранейшых чэшскіх энцыклапедычных выданнях.

Зараз спецыяльны Інстытут Чэхаславацкай акадэміі навук, прыступае да працы над падрыхтоўкай «Вялікай Чэхаславацкай энцыклапедыі» ў 12 тамах.

А. МАЖЭЙКА.

Волдымір Вывіньскі вершаў Алліксе Пысіна «Пойма», якая выйшла ў выдавецтва «Беларусь». Мастакі Уладзімір і Міхася Басалыгі.

У 1935 годзе, калі адначасна трыццацігоддзе літаратурнай дзейнасці народнага паэта Беларусі Яні Купалы, кампазітар Юры Масленнікаў напісаў музыку да яго вершаў «Хлопчыкі і дэчкіны», «Для тых, якіх любіць», «Алесе», «Лёна», «На нашым полі», «Вечарынка» і інш. Гэтыя пёсы і раманы выконваліся эстраднымі ансамблямі, салістамі тэатра оперы і балета. Музыка спадбалася пазіту. У знак павагі ён падараваў кампазітару збор сваіх твораў.

На жаль, пёсы, створаныя Л. Ямпольскім на словы Я. Купалы, забыліся. Моты заўважыў у Літаратурным музеі Яні Купалы, адным з тых, хто дбае аб іх выданні. Шыда, бо гэтыя цывяны творы і сёння магі б знойсці месца ў самадзейных спевакоў.

Кампазітар, між іншым, у хуткім часе спойчыцца воедзесці. Ці не варта падумаць аб выданні даўнага яго купалаўскага цыклу?

Іл. БАРАШКА.

г. Масква.

ТЭОРЫЯ ЛІТАРАТУРЫ—ШКОЛЬНІКАМ

Навучыць школьнікаў раўнаважы прывадаць у жыццё і творчы працэсы, прымаць ім любоў і пашану да мастацкага слова пачынае абавязна выкладна літаратуры. Надзейны памочнікам у гэтым павіна быць кніга па тэорыі літаратуры, пільную пазнаў у любой куці час адчуваць школы.

У вольс дэталю выдывецца «Народная асвета» выйшла «Тэорыя літаратуры ў школе» М. Лазарука. Перад аўтарам стала задача даць да літэратурна-методычны матэрыял беларускай літаратуры сістэму літаратуры.

М. Лазарук «Тэорыя літаратуры ў школе». Выдавецтва «Народная асвета», Мінск, 1967.

на-тэарэтычных звестак. У дапаможніку — 130 тэрмінаў. Прымаюцца азначэнні класавасці, народнасці, партыйнасці літаратуры, звесткі пра асновы вершы-скаладна. Пра родавыя і жанравыя асаблівасці мастацкіх твораў.

М. Лазарук — не навічкі у літаратуразнаўстве, і яго кніга мае папярэдніц: «Пятніны тэорыі літаратуры» (1964) — дапаможнік студэнтаў вун, напісаны з сааўтарства з А. Ямсу. У сваёй час «Пятніны тэорыі літаратуры» слухаа крытычны валь за аднабоўнасці і спрошчанасці некаторых тэарэтычных абгульчэнняў, вывадаў, азначэнняў. Шыда, што і ў новай кнізе сустракаюцца амаль тыя ж

недадзідзасці. Так, напрыклад, сямат азначачца імя «разаціца пазаві і ўвама-адносін персанажу у творы». Непераканаўчы і разважаны аўтар аб светла-гледзе В. Дуіні-Марцінкевіча, класавасці і народнасці яго твораў. Аўтар чамусьці ачытае ўвагу на першым перыяде творчасці, ні слова не гаворачы аб ідэяна-творчай звалячці пісьменніка.

І апошніе. Паклоны кніга не дае наступіну метадычных парадак па выкладанню тэорыі літаратуры, то назву «Тэорыя літаратуры ў школе» мена прыняў і азначыў з агаворнай, што дапаможнік аргументаца на школьна-

